

Галицька Світлана Володимирівна,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7902-8580>

наукова співробітниця,

відділ комплексного опрацювання документів,

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського,

Київ, Україна,

e-mail: galizkaya@nbuv.gov.ua

Формування структури розділу «Історія України» на сайтах провідних бібліотек світу

Розглянуто формування масивів інформації з історії України відомими бібліотеками світу. З'ясовано, що представлення розгалуженої структури розділу на сайтах бібліотек створює умови для інформаційного забезпечення наукових досліджень і освіти.

Ключові слова: історія України, електронний каталог, інформаційно-пошукова система, тематичний пошук, наукові бібліотеки світу.

Необхідність інформаційного забезпечення наукових досліджень і освіти з питань історії України вимагає раціональної організації інформаційних ресурсів, постійної актуалізації розділу «Історія України» тематичного навігатора Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (НБУВ), а також представлення розгалуженої структури розділу на сайті бібліотеки, що, своєю чергою, передбачає вивчення відповідного досвіду провідних наукових бібліотек світу.

Розглянемо приклади структурування масивів інформації з історії України в електронних каталогах національних бібліотек світу.

Німецька національна бібліотека (Берлін, Лейпциг, Франкфурт-на-Майні, Німеччина). Електронний каталог бібліотеки побудовано на підґрунті

Десяткової класифікації М. Дьюї (ДДК). Інформаційні джерела з історії України можна знайти на сайті бібліотеки за допомогою опції «Browsen (DDC)». Також можна розпочинати пошук за ключовим словом, а продовжувати його за класифікацією. Крім того, детальні, ретельно укладені описи рубрик містять усі необхідні пояснення і відомості щодо їх змісту і дозволяють переходити до описів відповідних предметних рубрик Бібліотеки Конгресу США (LCSH) і предметних рубрик Національної бібліотеки Франції (RAMEAU).

Національна бібліотека Латвії (Рига, Латвія). Електронний каталог бібліотеки, яка застосовує Універсальну десяткову класифікацію (УДК), LCSH, а також власті предметні рубрики (NLLSH), містить перелік документів з історії України (323 джерела інформації), який можна коригувати за певним аспектом розглядання теми, автором, історичним періодом, роком і видом видання тощо. Описи тематичних рубрик, зокрема, «Російсько-українська війна, 2022—...», наочно демонструють своєчасне опрацювання матеріалів, постійну актуалізацію бібліотечної ієрархії та ретельну деталізацію структури розділу «Історія України».

Литовська національна бібліотека (Вільнюс, Литва). Бібліотека надає користувачам усі можливості для якісного пошуку документів з історії України за допомогою ієрархії УДК і литовської версії LCSH, за якими можна здійснювати пошук з формуванням переліків бібліографічних записів відповідної тематики.

Національна бібліотека Естонії (Таллінн, Естонія). Бібліотека пропонує користувачам здійснювати тематичний пошук документів з історії України за індексами УДК, ключовими словами, комплексом тематичних рубрик, а також за Естонським предметним тезаурусом. Варто зазначити, що дбайливо зібрані відомості щодо тематичного наповнення рубрик зумовлюють ефективність опрацювання документів та інтелектуального пошуку інформації.

Бібліотека Конгресу США (Вашингтон, США). Для організації фондів і тематичного пошуку Бібліотека Конгресу США паралельно використовує власну класифікацію (LCC), LCSH та ДДК. Щодо предметних рубрик LCSH,

під якими збирають літературу з історії України, вражає величезний обсяг, висока якість здійсненої роботи та рівень ретельної деталізації тем. Зокрема, створено понад предметних 100 рубрик для документів, які висвітлюють різні аспекти життя нашої держави під час війни.

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського (Київ, Україна). 2024 р. здійснено деталізацію розділу «Історія України» тематичного навігатора з фіксацією в описах рубрик відповідних рубрик УДК. Оновлений розділ охоплює понад 700 рубрик, під якими збирають документи з питань населення, політичного устрою, державної влади нашої держави, її культури, побуту, релігії тощо у різні історичні періоди. Розділ доповнено новими рубриками. Так, у розділі «Історія України з 1991 р.» утворено новий підрозділ «Україна в період російсько-української війни (з 2014 р.)» і розпочато його деталізацію.

Аналіз організації інформаційних ресурсів свідчить про важливість застосування бібліотечної ієрархії під час пошуку. Обрати необхідну рубрику для створення переліку бібліографічних записів документів можна, наприклад, за ієрархічною структурою, наданою тематичним навігатором НБУВ, за ДДК у Німецькій національній бібліотеці, за переліком LCSH у Бібліотеці Конгресу США. Розділ статистичних даних Національної бібліотеки Естонії містить перелік основних рубрик УДК, за яким можна розпочати тематичний пошук. Також важливим є надання на сайтах бібліотек методичних і довідкових матеріалів, а також детально розроблених описів тематичних рубрик.

Інформаційно-пошукова система Німецької національної бібліотеки дозволяє перейти з описів власних рубрик до описів відповідних предметних рубрик LCSH і RAMEAU. Описи рубрик тематичного навігатора НБУВ оснащено індексами та заголовками відповідних рубрик УДК. Зазначення зв'язків між класифікаціями значно прискорює опрацювання документів і оптимізують процес пошуку інформації.

Зв'язок класифікаційної структури з електронним каталогом бібліотеки дає змогу керувати пошуком, змінювати його напрямок. Так, тематичний навігатор НБУВ дозволяє за обраною рубрикою переходити до окремих переліків

книжкових і періодичних видань, реферативної інформації, а Бібліотека Конгресу США дає змогу створювати бібліографічні переліки за LCC, LCSH і ДДК.

Отже, наукові бібліотеки світу надають на своїх сайтах можливість переглядати бібліотечну ієрархію, використовувати ефективні засоби навігації та пошуку, забезпечують зв'язки класифікаційної структури з електронним каталогом бібліотеки, систему відповідності між незалежними класифікаціями та предметними рубриками, ретельно формують описи рубрик, що зумовлює оперативний доступ до інформаційних ресурсів з історії України та сприяє отриманню релевантних результатів тематичного пошуку.

Svitlana Halytska,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7902-8580>

Researcher,

Department of Integrated Processing of Documents,

V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine

Kyiv, Ukraine,

e-mail: galizkaya@nbul.gov.ua

Formation of the structure of the "History of Ukraine" section on the websites of the world's leading libraries

The article examines the formation of information arrays on the history of Ukraine by famous libraries in the world. It is found that the presentation of a branched section structure on library websites creates conditions for information support for scientific research and education.

Keywords: history of Ukraine, electronic catalog, information search system, thematic search, scientific libraries of the world.